

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kreativní ateliér

Olga Křenková

Oponent: Mgr. Ing. Ivana Treznerová

Publikace vznikla v rámci řešení projektu „Stimulace profesního potenciálu výchovných pracovníků v Olomouckém kraji CZ.1.07/1.3.13/02.0017“.

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Obsah

Úvod

Volný čas a zájem

Práce s lepenkou – Notýsek

Americká(falešná) vitráž – Strom

Drátkování – Rybka

Práce s polymerovou hmotou – Slunečnice

Práce s pedigem – Oplétaná kytička

Malování na hedvábí

Ruční papír

Vyvazovaná batika - prostírání

Úvod

Metodická příručka se dotýká jednoho dílčího úseku možnosti využití potenciálu žáků ve vztahu k pracovním činnostem v rámci jejich volného času. Náměty, které předkládáme, nejsou absolutní, je samozřejmé, že je možné prezentovat řadu dalších výrobků a činností. Poukazujeme pouze na určité možnosti a tímto se tato exhibice stává otevřenou a dává prostor pro další témata a zpracování.

V textu prezentujeme celkem 8 technik a stejný počet výrobků s různým využitím. Pro motivační efekt se domníváme, že žáci mohou k využití přistupovat kreativně a dávat vlastní obsah jejich využití.

Vedle tvořivého a estetického zážitku, který děti při práci s uvedenými technikami mají je zde i významný faktor rozvoje jemné motoriky, protože pro zvládnutí řady technik je potřeba uplatňovat zručnost a motorickou obratnost.

Pro lepší orientaci uvádíme v textu vždy nezbytné pomůcky pro realizaci vlastní aktivity a jednotlivé postupy doplňujeme ilustrativními obrázky a na závěr dokumentujeme finální výrobek.

Předložený metodický materiál svým rozsahem je pouze v rovině inspirace, kterou může podpořit i doporučená aktuální literatura, kterou v závěru práce předkládáme.

Přejeme mnoho kreativních zážitků!

Autorka

Volný čas a zájem

Kvalita prožívání volného času se v současné době dostává do popředí zájmu. Volný čas je v současné době chápán jako dynamický systém širokého obsahu, který nepředstavuje jen prostor pro relaxaci a oddych. Do popředí se dostává aktivita a orientace na kvalitu prožívání volného času.

Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj nejen osobnosti každého dítěte, ale také i na správnou společenskou orientaci.

Psychologie sleduje zájem jako individuálně osobnostní jev, pedagogika se zabývá zájmy z hlediska jejich usměrňování a formování v procesu výchovy. Věnuje se nejen zájmům existujícím, ale i ovlivňování a vytváření podmínek pro vznik nových zájmů. Zájmy nevhodné, a také z hlediska jednotlivce i společnosti nežádoucí se snaží eliminovat.

Zájmy souvisí s celkovým zaměřením osobnosti a lze je charakterizovat jako relativně stálé snahy zabývat se předměty nebo činnostmi, které člověka upoutávají po stránce poznávací nebo citové. Zajímavému předmětu nebo činnosti přikládá člověk zvláštní hodnotu, a proto je veden snahou po aktivním styku s ní. Dosahování cíle je provázáno kladným citovým naladěním a uspokojením. (Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B. a kol., 2002, s. 92).

Dítě potřebuje k určitým činnostem **motivaci**. Motivace je jedním z hybných faktorů pro zapojení jedinců do zájmové činnosti ve volném čase a jeho smysluplného využití. Na vedoucím pak v oblasti organizované činnosti zůstává, aby zvolil vhodné motivační prvky přiměřené jak věku dítěte, tak i jeho schopnostem, momentálními podmínkám a také, zda v motivaci bude převažovat citová nebo rozumová složka.

Pro zájemce:

Co je to ergoterapie? *Název je odvozen z řeckého slova ergon = práce a therapia = léčba.*

Ergoterapie je zdravotnická disciplína, která nabízí aktivní pomoc lidem každého věku, s fyzickým, psychickým či intelektovým postižením, omezujícím jejich funkční kapacitu a samostatnost.

Jako terapeutický prostředek využívá specifické diagnostické a léčebné metody a postupy, které pomáhají k obnově postižených funkcí.

Cílem ergoterapie je dosažení maximální možné soběstačnosti a nezávislosti (aktivní začlenění do společnosti) a zvýšení kvality života.

Využití a aktivity dítěte a jeho kreativní zapojení nám v mnohém může usnadnit práci. Ten není jen pasivním nástrojem svého uzdravení, ale sám svou aktivní účastí je do tohoto procesu zapojen. V tomto důsledku je i lépe motivován. Ne každá aktivita spojená s pracovní činností je ergoterapie. O ergoterapii se jedná v případě, je-li zaměřena na prevenci disability, zlepšení výkonu klienta v určité oblasti (Oldřich Müller, 2007, s. 252)

Využití prvků výtvarného umění v rámci volnočasových aktivit dítěte je nesmírně významné, má velký terapeutický vliv i významný vliv edukační.

Kresbou se člověk projevoval již v pravěku, kdy na skalních stěnách zobrazoval postavy lidí a zvířat. Dnes se realizuje graficky nejen ve výtvarném projevu. Bez kresby se neobejde v řadě profesí (švadlena, kadeřník, truhlář aj.). Kresba je prvním grafickým projevem dítěte a má nesmírný výchovný význam.

Výtvarné umění zasahuje do našeho každodenního života. Výtvarníci, návrháři určují účelné tvary nástrojům, strojům, nábytku, dopravním prostředkům a ostatním věcem, které nás obklopují. Hezké předměty zdobí naše domovy, oblékáme si hezký a módní oděv, nosíme šperky, čteme knihy s krásnými obaly a ilustracemi. U zrodu každého výrobku je kresba.

Práce s lepenkou – NOTÝSEK

Pomůcky:

- Karton
- Lepidlo
- Lýko
- Kancelářské papíry
- Nůžky
- Děrovačka
- Ozdoby

Postup práce:

1. Z kartonu si vystříháme přední a zadní stranu notýsku
2. Bílé kancelářské papíry si rozstříháme na polovinu a i tu si přehneme na půl.
3. Na krajích si děrovačem uděláme díry jak do vystřiženého kartonu, tak do bílých papírů.
4. Dáváme si pozor, aby díry byly ve stejných vzdálenostech.
5. Poskládáme si na sebe jednotlivé vrstvy – karton – papír – karton.
6. Vezmeme si provázek lýka (barevného či přírodního) a postupně protisměrně provlékáme již připravenými dírkami.
7. Na konci pečlivě zavážeme, uděláme mašličku.
8. Notýsek ozdobíme dekorací.

AMERICKÁ (FALEŠNÁ) VITRÁŽ - STROM

Pomůcky:

- sklo, nejlépe o síle 0,2 – 0,3 mm
(hrany skla musí být zabroušené)
- olověná páska 3mm široká
- nůžky
- bílý papír, obyčejnou tužku
- barvy na sklo, štětec, tužku

Postup práce:

1. Na bílý papír si tužkou nakreslíme obrys (velikost) skla. Pozor – hrany skla musí být zabroušené.

2. Jako další krok tužkou nakreslíme motiv. Fantazii se meze nekladou. Touto technikou nelze docílit detailů či velice drobných, málo zřetelných tvarů.

Pastelkami můžeme rozvrhnout barevné uspořádání celého námětu.

Pozor!

Není vhodné využívat velkého množství barev, volíme si spíše 3 – 5 základních barev a s nimi poté pracujeme.

Před samotným lepením olověné pásky, vždy sklo dobře očistíme a odmastíme.

Samolepicí olověná páska se prodává v několika šířkách, nejčastěji se používá páska silná 3 mm a poté se podélně stříhá.

3. Motiv vložíme pod sklo a začíná se vylepováním pásky. Ta vlastně tvoří kostru předem daného motivu.

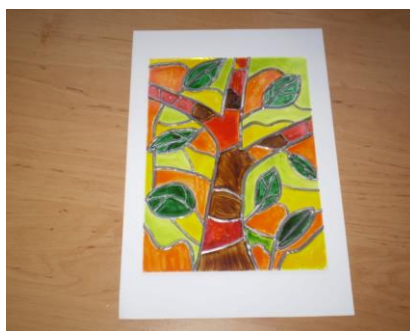

4. Nejprve vytvoříme hlavní motiv a kolem něj umisťujeme další detaily. Při větvení linek pásku vždy sestříhneme a co nejtěsněji přiložíme k již nalepené lince.
5. Místa spojů opatrně zahladíme, aby výsledný efekt vypadal tak, že vytvořená kontura je vytvořená z jednoho kusu. Pásku na sklo silně přitlačíme (třeba opačným koncem nůžek).

Pozor, olovo je měkké a jsou na něm vidět všechny rýhy.

6. Po nalepení a přimáčknutí olověné pásky začínáme barvit. Používáme barvy na sklo. Nebudeme je sice vypalovat, ale jsou stálé a barvy budou držet. Barvy neředíme vodou, snažíme se o jejich rovnoměrné nanášení.

Technikou americké vitráže vyrobíme i vzory, které bychom v klasické vitráži docílili jen velice těžko nebo vůbec. Pracujeme s olověnou páskou, kterou lze snadno ohýbat a stříhat na požadované rozměry

DRÁTKOVÁNÍ - RYBKA

Pomůcky:

- drátky – nejlépe o síle 0,3 až 0,5 mm
- silnější drát na kostru
- nůžky, případně kleště
- korálky

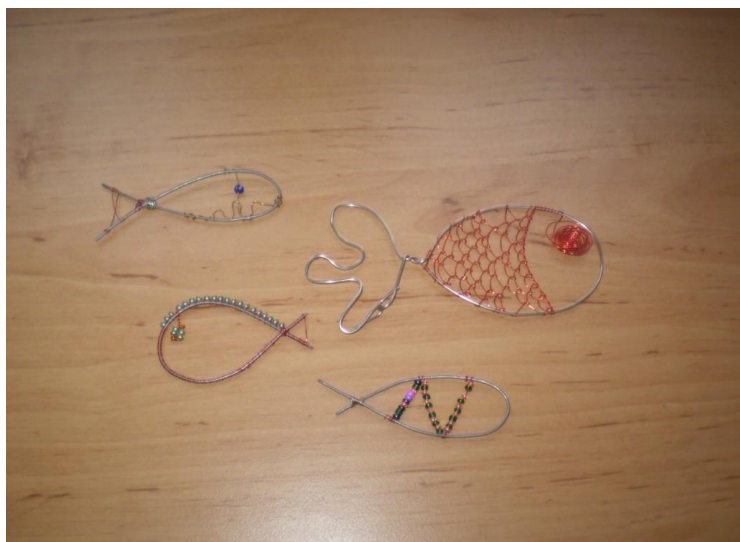
Drátkovat – oplétat drátkem můžeme pěkně tvarovaný kamínek

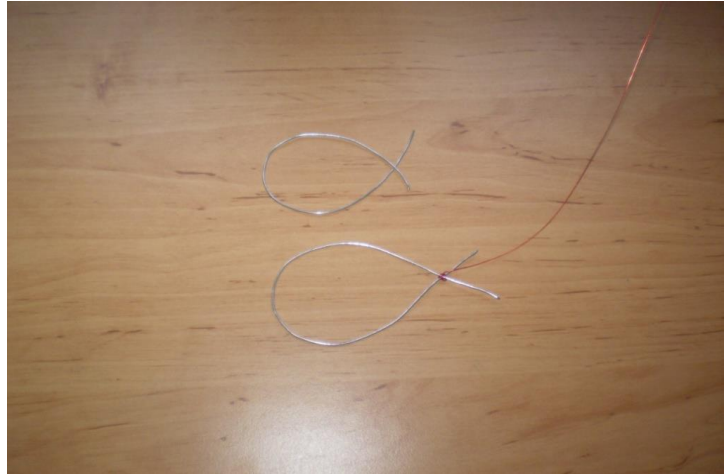
Postup práce:

1. Jako náš návrh předkládáme drátkování plošného tvaru rybky.

2. Nejprve si z drátku o širším průměru uděláme kostru, tvar dané rybky.

3. Rybku si v zadní části jemně spojíme tenčím drátkem k sobě.

PRÁCE S POLYMEROVOU HMOTOU - SLUNEČNICE

Polymerová hmota – též známá pod označením rychletvrdnoucí hmota

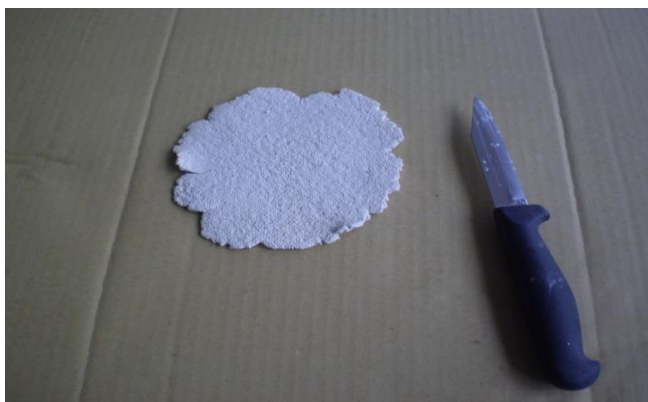
Pomůcky:

- polymerová hmota
- váleček
- nůž
- akrylové barvy
- štětec, kelímek s vodou
- špagátek
- 4 dřívka na rámeček

Postup práce:

1. Hmotu jemně prohněteme a ihned ji válečkem vyválíme na stejnoměrnou placku.

2. Z plátu vykrajujeme nožičkem 9 – 10 okvětních lístků slunečnice.

3. Vykrojíme si střed slunečnice a jemným přitlačením postupně napojujeme okvětní lístky.

4. Dáváme pozor na rovnoměrné rozložení a na velikost mezer mezi jednotlivými lístky.

5. Do téměř hotového výrobku nezapomeneme udělat na konec každého lístku dírky. Hmotu posléze necháme zhruba 24 hodin vyschnout. Po vyschnutí je hmota pevná, ne však odolná proti rozbití.

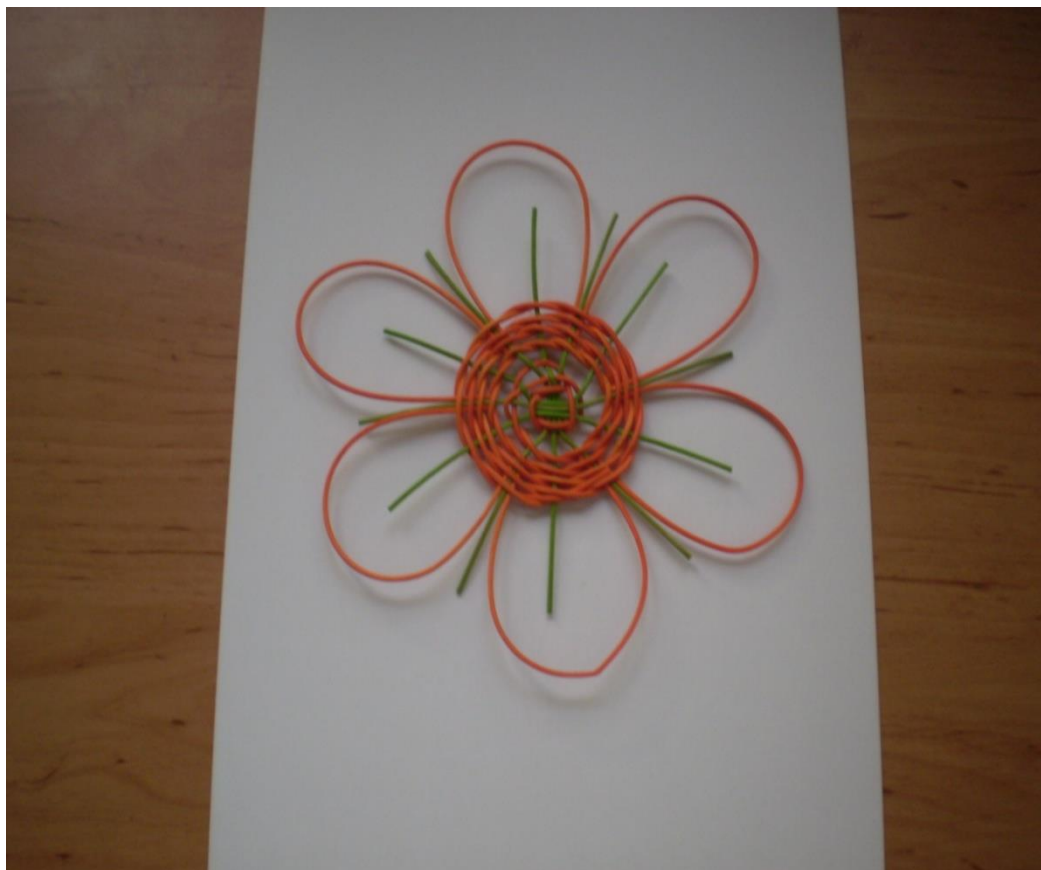

Po zaschnutí hmoty použijeme na vybarvení slunečnice akrylátové barvy.

Opět pozor na dírky a případně další otvory, ať si je nezalepíme. Z bambusových dřivek si zhotovíme rámeček. Spojujeme buď tavnou pistolí, nebo provázkem. Do dírek na koncích okvětních lístků si provlečeme provázek, slunečnici si umístíme do středu rámečku po provázky, postupně přivazujeme na rámeček.

Slunečnice bude umístěná pěkně uprostřed rámečku, pokud budeme uvazovat provázek vždy současně na protilehlých stranách.

PRÁCE S PEDIGEM – OPLÉTANÁ KYTIČKA

Pomůcky:

- různobarevný pedig
- nůž, nůžky
- mísa s vodou
- ručník

Postup práce:

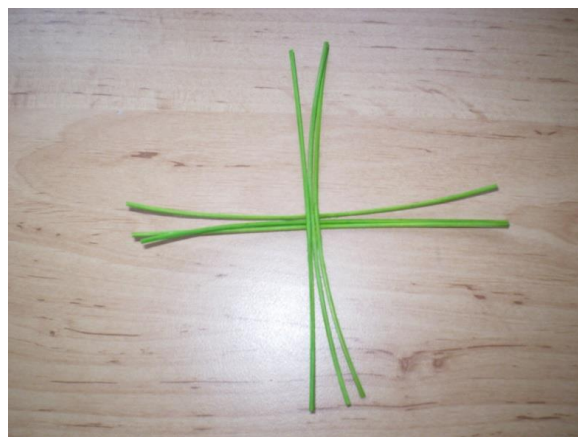
1. Nejprve si namočíme pedig do vlažné vody. Stačí chvílka, ve vodě změkne a nebude se při práci lámat.

2. Ustříhneme si 6 krátkých, asi 6 cm dlouhých kousků. Ty nám budou tvořit kostru naší kytičky. Do tří z nich uděláme uprostřed zhruba 1 cm dlouhý zářez.

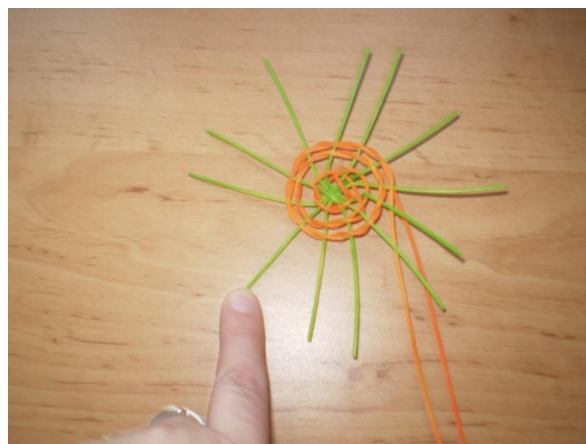
3. Do zářezů pak vložíme zbylé tři kousky. Vznikne nám kříž.

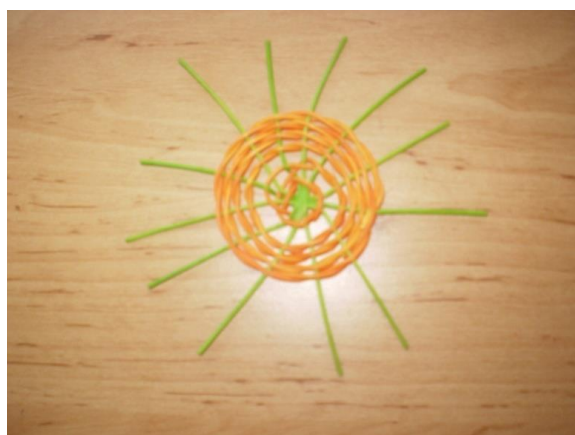
4. Dále si naměříme asi 120 cm dlouhý pedig a ten si v polovině přehneme na půlku.

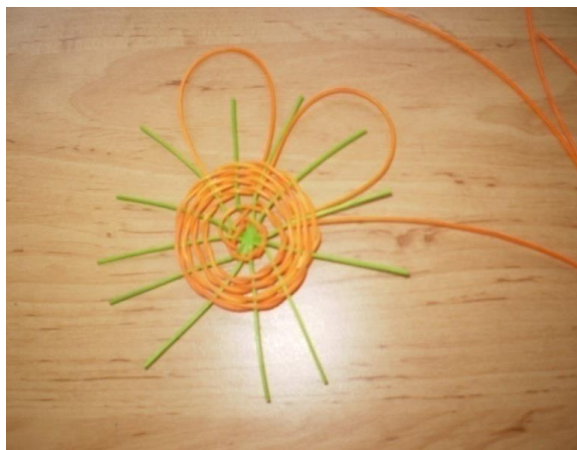
5. Pleteme první řadu a to vždy přes 3 středové pruty. Teprve po upletení první řady pokračuje již přes každý kus středového pedigu.

6. Dopleteme do konce, zbylý asi 1 cm začistíme tak, že jej zastrčíme do již upletené části.

7. Na okvětní lístky si nastříháme 6 asi 15 cm dlouhých pásků. Ty postupně ob jeden zasouváme do mezer mezi středovým pedigym.

8. Hotovou kytičku můžeme zavěsit do prostoru na provázek nebo připevnit na tyčku a zapíchnout například do květináče.

MALOVÁNÍ NA HEDVÁBÍ

Pomůcky:

- hedvábí
- barvy na hedvábí
- kontura
- štětec, voda
- rám na vypnutí hedvábí
- připínací špendlíky

Postup práce:

1. Hedvábí si pomocí malých připínáčků (určených na hedvábí) připevníme na rám. Hedvábí musí být napnuté.

2. Zvolíme si motiv. Nepředkreslujeme si tužkou, konturu nanášíme

přímo a plynule v tenké vrstvě.

3. Konturu necháme chvíli zaschnout a nanášíme barvu.

Pozor!

Barva rychle usychá, je nutno pracovat svižně. Pokud je nanášení barvy v těch jednotlivých blocích přerušeno nebo je tempo příliš pomalé, tak nám barva dělá na hedvábí mapy.

4. Barvy necháme pořádně zaschnout a sundáme z rámu.

5. Jemně přes čistou utěrku přežehlíme a tím zafixujeme barvy.

RUČNÍ PAPÍR

Pomůcky:

- starý papír, noviny
- miska s vodou
- lepidlo na tapety
- mixér
- utěrka

Postup práce:

1. Noviny a starý papír si natrháme na menší kousky a dáme na noc namočit do vody.
2. Namočený papír rozmixujeme v mixéru. Do vzniklé papírové kaše vmícháme trochu tekutého tapetovacího lepidla. Poté si hmotu dáme na utěrku a tvarujeme požadovaný tvar výrobku. Necháme usušit.

VYVAZOVANÁ BATIKA – PROSTÍRÁNÍ

Barvářství je velmi staré řemeslo, které po celá tisíciletí využívalo pouze přírodních barviv. Rozvoj barvářství byl umožněn objevem umělých barviv a tak dnes už je na trhu široká paleta barevných odstínů.

Pomůcky:

- bavlněné tričko nebo bílá látka
- barva na bavlnu
- provázek
- nůžky
- sůl
- ocet
- velký hrnec

Postup práce:

1. Tričko nebo látku si provázkem různými směry převážeme. Utahujeme pořádně, v místě zavázání provázkem zůstane původní bílá barva.

2. Uvaříme si barvicí lázeň.
Nejprve přivedeme k varu vodu, do té vysypeme sůl. Teprve až projde varem, vsypeme sůl a vložíme látku připravenou k barvení. Vaříme asi 30 minut.

3. Po uplynutí 30 minut vyjmeme látku z barvicí lázně a vložíme ji do studené vody. Přidáme trošičku octa. Propíráme tak dlouho, až zůstává voda čirá.

4. Látku vytáhneme, opatrně odstraníme namotané provázky, necháme usušit, vyžehlíme.

Doporučená literatura

- Fixl, J., & Vondrušková, A. (2007). *Ruční papír*. Praha: Grada.
- Grimmichová, A. I. (2010). *Kouzlení s hedvábím*. Praha: Portál.
- Holešovská, A. (2009). *Zájmová činnost ve školní družině*. Praha: Portál.
- Koniřová, K. (2008). *Malujeme nejen na trička*. Praha: Grada.
- Macholdová, T. (2007). *Malujeme na kameny*. Praha: Grada.
- Marková, G. (2009). *Kumihimo. Splétání*. Praha: Grada.
- Müller, O. (2007). *Terapie ve speciální pedagogice*. Olomouc: UP.
- Nemravová, P. (2010). *Fimo-šperky z polymerové hmoty*. Praha: Grada.
- Pávková, J., Hájek, B., Hofbauer, B. a kol. (2002). *Pedagogika volného času*. Praha: Portál.
- Smutná, I. (2009). *Nápady pro tvořivé děti*. Praha: Portál.
- Šmalcová, A. (2010). *Kouzelné krajky z papíru*. Praha: Grada.
- Šuchmannová, I. (2006). *Vánoční ozdoby z drátků a korálků*. Praha: Grada.
- Vondrušková, A. (2006). *Drátované šperky*. Praha: Grada.